

zlasti zadnji dve strokovni nalogi, ko je varstvena služba začela drseti v vedno bolj birokratske vode preusmerili v mirnejše in zanj konstruktivnejše okolje Moderne galerije in

nato Slovenskega etnografskega muzeja.

Ljubljana, 29. 1. 1997

Inja Smerdel

DR. IVAN SEDEJ

Še nekaj dni bi moralo preteči, pa bi minila natanko tri leta od takrat, ko je dr. Ivan Sedej, etnolog, umetnostni zgodovinar, kritik in esejist, praznoval svoj šestdeseti rojstni dan. Njegov stanovski kolega in prijatelj Horac - dr. Gorazd Makarovič, mu je tedaj v besedilu, objavljenem v reviji Etnolog, vzkliknil še: "Ad multos annos" in imel v mislih leta ustvarjalnega dela, "dolgotrajnega sedenja za pisalnim strojem in v zadnjem času za računalnikom", kar je označil kot eno izmed temeljnih prvin Sedejevega načina življenja. Sadovi takega njegovega življenja so nam povečini dobro znani. Sedejeve številne knjige in preminoga druga besedila pomenijo pomembno berilo, ki ostaja večno vedno novim generacijam etnologov, kulturnih antropologov in umetnostnih zgodovinarjev.

Manj znana, a morda vendarle vredna besede, tistega toplega, človeškega spomina, pa so naša osebna srečanja s preminulim kolegom. Sama sicer ne sodim v generacijo, ki bi jo z Džonom - kot so mu pravili - vezala mikavna študijska in kasnejša resnejša leta njegovih prvih zaposlitev; poznala sem ga zlasti kot svojega dolgoletnega direktorja.

A tudi moj spomin nanj seže v leta študija. V neko dolgo, vroče istrsko poletje, ko se je skupinica študentk in študentov etnologije podala na terensko prakso v Šavrinijo raziskovat stavbno dediščino kamnite Koštabone. V rokah smo nosili tehtne vprašalnice in v vasi naj bi se srečali z njihovim avtorjem, ki je vzpostavil znanstvene in teoretične temelje varstva ljudske arhitekture na Slovenskem. Dr. Sedeja smo pričakovali skoraj s strahospoštovanjem, ob snidenju pa nas je s svojo neposrednostjo, z igrivo vpeljavo v delo in z erosom, ki je žarčil iz njegovega odnosa do kamnitih koštabonskih lepotic, popolnoma razorožil in očaral.

V drugo sva se srečala, ko sem bila že diplomirana in v muzeju zaposlena etnologinja. Služila sem svoj obolus Slovenskemu etnološkemu društvu in ga odslužila kot tajnica njegovemu tedanjemu predsedniku Sedeju. Prav rada se spominjam sej, ki jih je vodil. Iskrivo in duhovito je znal z besedami reševati navidez nerešljive probleme. Še posebej pa imam pred očmi njegove beležke, gradivo za moje zapisnike; vedno so bile vse žive. Na njih so bile z jasnimi potezami narisane vinjete, polne nemih, neizgovorjenih misli. Jabolka pač ne padejo daleč od dreves.

Potem je prišlo leto 1986, ko je dr. Sedej postal direktor Slovenskega etnografskega muzeja. Do zadnjega leta in pol sem ga tako spoznavala še kot svojega nadrejenega. Bil je plemenit, razumevajoč človek, ki je znal prislusniti, včasih prav po očetovsko potolažiti in s katerim se je bilo veselje pogovarjati. Bil je naš donjon. Takega smo imeli radi in tak nam bo ostal v spominu. Slovenska javnost pa ga bo iz tega časa pomnila verjetno zlasti kot osebnost, ki je vidno stala na čelu prizadevanj za lastno stavbo Slovenskega etnografskega muzeja, za Mladiko.

Sama se še zadnjič vračam k osebemu spominu. Nagnjena sem pač k temu, da veličino iščem v človekovih dejanjih, v njegovem duhu. In tako bom dr. Sedeja ohranila pred očmi z nekega igrivega televizijskega posnetka pred Mladiko, ko so nam sneli napisno tablo in ko je resnost trenutka suvereno premagal z obešenjaško držo; s tablo pod pazduho se je skoraj deško nagajiv sprehajal zdaj naprej zdaj spet nazaj.

In v ušesih mi bo valovalo morje, o katerem sva se tako rada pogovarjala.

Ivan Sedej pred Mladiko 1994
Foto iz fotografske zbirke